

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ**

...

16 ЛЮТОГО 2023

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)*

За загальною редакцією академіка В. П. Андрущенко

Редакційна колегія:

- Віктор Андрущенко* – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова
(голова редакційної колегії);
- Лешек Корпоровіч* – професор Ягеллонського університету (Республіка Польща);
- Роман Вернидуб* – проректор з навчально-методичної роботи
УДУ імені Михайла Драгоманова (заступник голови редакційної колегії);
- Григорій Торбін* – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова
(заступник голови редакційної колегії);
- Павло Горінов* – в. о. директора навчально-наукового інституту права
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Володимир Євтух* – декан факультету соціально-політичних наук
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Юрій Кондратьєв* – директор Міждисциплінарного центру складних систем
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Микола Кириченко* – директор Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- Лариса Лук'янова* – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України;
- Наталія Мозгова* – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Тарас Олефіренко* – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Василь Федоришин* – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Сергій Русаков* – директор навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Наталія Титова* – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Таміла Новіцька* – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ : збірник матеріалів міжнародного
форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во УДУ імені
Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.**

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: <https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02>

© Автори статей, 2023

© Редакційна колегія, 2023

© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

4. Панченко В. Тріада Юрія Шевельова. *Український тиждень*. № 1 (114) від 16 січня 2010.
5. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Закон України. *Голос України*. 31.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20/print>
6. Шевельов Ю. Москва, Маросейка. *День*. № 240. 30 грудня 2011.

УДК 330:316.334.2

Бондаренко Л. І.

*аспірантка кафедри екології 2 року навчання
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна;*

Лазебна О. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри екології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

ЕКОЛОГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ СЬОГОДЕННЯ: ВИКЛИКИ І ПОТРЕБИ СОЦІУМУ

Повномасштабна війна на території держави змінила імперативи суспільного розвитку в усіх сферах життєдіяльності. Суттєвого впливу зазнали складові економічного, правового, соціального тощо устрою життя загалом. Реалії сьогодення в Україні характеризуються складною екологічною ситуацією та впливом на всі компоненти навколишнього середовища: флору та фауну, воду, повітря і ґрунти. За даними Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів шкода, завдана державі від збройної агресії Російської Федерації складає понад 46 мільярдів доларів:

- 680,6 тис. т. нафтопродуктів згоріло, забруднивши повітря небезпечними речовинами;
- 183 тис. м² ґрунтів забруднено небезпечними речовинами;
- 38 тис. т викидів потрапило у повітря від горіння російської техніки та утворилося більше 325 тис. т відходів;
- більше 67 млн т викидів потрапило в атмосферне повітря;
- більше 2,3 млн м² земель засмічено;
- 23,3 тис. га лісу випалено та 3 млн га вражено війною;
- 20% природоохоронних територій потерпають від війни;
- 8 заповідників окуповано;
- 16-ти Рамсарським об'єктам площею близько 600 тис. га загрожує знищення;
- 200 тис км² території потребуватиме розмінування;
- 7,1 млн м² об'єктів, у тому числі критичної інфраструктури, знищено, а їх залишки спричинили шкоду довкіллю;
- 2,9 млн га Смарагдової мережі сьогодні знаходяться у зоні ризику [1, 2].

Наслідки руйнування екосистем в Україні і забруднення навколишнього середовища є довготривалими та потребують значного часу для відновлення. Оскільки вплив на довкілля здійснюється як прямо так і опосередковано, то для його відновлення

потрібні не лише кваліфіковані фахівці в галузі екології, але й фахівці інших напрямків. Тільки у співпраці можливо буде змінювати ситуацію на краще. На часі – командна робота, що передбачає розуміння проблем, відповідальне прийняття рішень та їх реалізацію. Мова йде про екологічну компетентність фахівців різного рівня, статусу, галузі.

Ще в 1975 р. учасники Міжнародного семінару з екологічної освіти (Белград, Югославія) запропонували глобальну схему екологічної освіти, відповідно якої головною метою екологічної освіти має бути формування в населення планети усвідомленого розуміння того, що довкілля потребує ретельної уваги й що для цього необхідні відповідні знання, досвід, уміння, мотивації та зобов'язання як для індивідуальної, так і для колективної роботи задля порятунку біосфери та запобігання майбутнім екологічним катастрофам [3].

Наприкінці 2001 року було прийнято «Концепцію екологічної освіти України», де наголошується – основною метою є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства загалом, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, і з іншого боку – виконує інтегративну роль у всій системі освіти [3]. Також наголошується на потребі безперервної екологічної освіти для населення України.

Як обов'язкова загальна компетентність зазначена саме екологічна у «Методичних рекомендаціях щодо розробки стандартів вищої освіти» для всіх спеціальностей [4].

Отже, підготовка кваліфікованих фахівців компетентних в питаннях навколишнього середовища здатна пришвидшити відновлення довкілля після завершення воєнних дій на території України. Екологічна освіта є необхідною складовою освітнього процесу сьогодення.

Використана література:

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. URL : <https://mepr.gov.ua/news/41095.html>
2. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya>
3. Система екологічної освіти в Україні [Електронний ресурс]. URL : <https://kntiis.od.ua/sites/default/files/files/sistema%20ekologichnoi%20osvity.pdf>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 № 600. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/1648.pdf>